

TITLUL II. JUDECĂTORUL DE SUPRAVEGHERE A PRIVĂRII DE LIBERTATE

Art. 8. Desemnarea judecătorului de supraveghere a privării de libertate și a grefierului. (1) Președintele curții de apel în a cărei rază teritorială funcționează un penitenciar, un centru de reținere și arestare preventivă, un centru de arestare preventivă, un centru educativ ori un centru de detenție desemnează, anual, unul sau mai mulți judecători de supraveghere a privării de libertate, de la instanțele din raza curții de apel.

(2) Președintele curții de apel desemnează, în aceleași condiții, unul sau mai mulți judecători supleanți, care își vor exercita atribuțiile de supraveghere a executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate pe durata imposibilității exercitării acestora de către judecătorul titular.

(3) Desemnarea judecătorilor de supraveghere a privării de libertate și a supleanților se face în baza acordului prealabil scris al acestora, cu precădere dintre judecătorii care, anterior, au avut aceeași calitate ori au exercitat atribuții în cadrul compartimentului de executări penale al instanței.

(4) Președintele curții de apel desemnează, anual, grefieri și grefieri supleanți pentru asigurarea desfășurării activității la biroul judecătorului de supraveghere a privării de libertate.

COMENTARIU

Judecătorul de supraveghere a privării de libertate își desfășoară activitatea în penitenciare, în centre de reținere și arestare preventivă, în centre educative și în centre de detenție și are ca principală atribuție *supravegherea și controlul legalității în executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate*. Această instituție nouă vine să consolideze opțiunea legiuitorului pentru un control mai eficient al modului în care le sunt respectate drepturile persoanelor private de libertate și pentru a verifica modul în care aceste pedepse și măsuri sunt executate.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor și activităților judecătorului de supraveghere a privării de libertate, acesta este *desemnat de către președintele curții de apel* în a cărei rază teritorială funcționează penitenciarul, centrul de rețineră și arestare preventivă, centrul educativ ori centrul de detenție. Pentru asigurarea desfășurării în bune condiții a activității acestuia, tot președintele curții de apel mai desemnează anual *grefierii și grefierii supleanți* necesari activității de evidență și registratură a biroului.

În exercitarea atribuțiilor sale^[1], judecătorul de supraveghere a privării de libertate este *independent, imparțial și se supune numai legii*. În cazul în care are de soluționat sesizări sau cereri care privesc pe soțul, ruda ori afinul său până la gradul al IV-lea inclusiv ori dacă se află într-o altă situație dintre cele prevăzute la art. 177 CP sau cu privire la care consideră că i-ar fi afectată imparțialitatea, acestea se soluționează de *judecătorul supleant*^[2]. Existența acestei împrejurări se aduce imediat la cunoștința președintelui curții de apel în a cărei rază teritorială se află locul de detenție.

Personalul penitenciarului trebuie să ofere sprijin biroului judecătorului de supraveghere a privării de libertate, prin transmiterea tuturor sesizărilor și contestațiilor formulate de persoanele private de libertate, să înainteze dosarele instanței de judecată, să îi înștiințeze pe cei în cauză despre audierile în vederea rezolvării plângerilor.

Instituția judecătorului de supraveghere a privării de libertate prevăzută de prezenta Lege vine să înlocuiască instituția judecătorului delegat din vechea Lege nr. 275/2006, ce statua în art. 6 că judecătorul delegat pentru executarea pedepselor privative de libertate supraveghează și controlează asigurarea legalității în executarea acestor pedepse și exercită celelalte atribuții stabilite prin lege. Apreciem că noua reglementare este mai cuprinzătoare față de reglementarea anterioară și trasează foarte bine cadrul atribuțiilor judecătorului de supraveghere a privării de libertate, acoperind astfel neajunsurile vechii dispoziții privind rolul și funcția judecătorului delegat.

Art. 9. Activitatea judecătorului de supraveghere a privării de libertate. (1) Judecătorul de supraveghere a privării de libertate supraveghează și controlează asigurarea legalității în executarea

^[1] A se vedea Regulamentul privind organizarea activității judecătorului de supraveghere a privării de libertate, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 89/2014 (M. Of. nr. 77 din 31 ianuarie 2014).

^[2] Judecătorul supleant este numit tot de către președintele curții de apel.

pedepselor și a măsurilor privative de libertate, prin exercitarea atribuțiilor stabilite prin prezenta lege. Pe durata exercitării atribuțiilor privind supravegherea executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate, judecătorii nu pot desfășura alte activități la instanța din cadrul căreia au fost desemnați.

(2) Judecătorul de supraveghere a privării de libertate exercită următoarele atribuții administrative și administrativ-jurisdicționale:

- a) soluționează plângerile deținuților privind exercitarea drepturilor prevăzute de prezenta lege;
- b) soluționează plângerile privind stabilirea și schimbarea regimurilor de executare a pedepselor și a măsurilor educative privative de libertate;
- c) soluționează plângerile deținuților privind aplicarea sancțiunilor disciplinare;
- d) participă la procedura refuzului de hrană;
- e) participă, în calitate de președinte, la ședințele comisiei pentru liberare condiționată;
- f) exercită orice alte atribuții prevăzute de prezenta lege.

(3) Atribuțiile administrativ-jurisdicționale se exercită în cadrul procedurilor speciale prevăzute în prezenta lege și se finalizează printr-un act administrativ-jurisdicțional, denumit *încheiere*.

(4) În exercitarea atribuțiilor sale, judecătorul de supraveghere a privării de libertate poate audia orice persoană, poate solicita informații ori înscrisuri de la administrația locului de deținere, poate face verificări la fața locului și are acces la dosarul individual al deținuților, la evidențe și orice alte înscrisuri sau înregistrări necesare pentru exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege.

(5) Încheierile judecătorului de supraveghere a privării de libertate devenite executorii, precum și dispozițiile scrise date administrației locului de deținere în procedura refuzului de hrană, potrivit legii, sunt obligatorii.

(6) Administrația penitenciarului sau, după caz, a centrului de reținere și arestare preventivă, centrului de arestare preventivă, centrului educativ și centrului de detenție pune la dispoziția judecătorului un spațiu amenajat. Ministerul Justiției asigură dotarea spațiului cu mijloacele materiale necesare desfășurării în bune condiții a activității acestuia.

COMENTARIU

Este foarte important să precizăm că judecătorul de supraveghere a privării de libertate *nu face parte din personalul vreunui penitenciar sau al Administrației Naționale a Penitenciarelor*, astfel încât între acesta și personalul de conducere al administrației penitenciare nu pot exista în niciun caz raporturi de subordonare ierarhică, din contră, dispozițiile emise în scris și motivat de acesta sunt obligatorii, conform legii, pentru întregul personal al penitenciarelor.

Pe durata exercitării atribuțiilor privind supravegherea executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate, judecătorul de supraveghere a privării de libertate nu poate desfășura alte activități la instanța din cadrul căreia a fost desemnat. Judecătorul de supraveghere a privării de libertate poate audia orice persoană condamnată sau care desfășoară activități în sistemul penitenciar, poate solicita informații ori înscrisuri de la administrația locului de deținere, poate face verificări la fața locului și are acces la dosarul individual al deținuților, la evidențe și orice alte înscrisuri sau înregistrări necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor prevăzute de lege, cu respectarea confidențialității și a secretului profesional, obligație care incumbă și grefierului desemnat de președintele curții de apel.

Astfel, atribuțiile judecătorului de supraveghere a privării de libertate se pot împărți în *atribuții cu caracter administrativ-jurisdicțional* (soluționarea în termenul stipulat de lege a plângerilor deținuților privind exercitarea drepturilor prevăzute de lege; soluționarea plângerilor privind stabilirea și schimbarea regimurilor de executare a pedepselor și a măsurilor educative privative de libertate; soluționarea plângerilor deținuților privind aplicarea sancțiunilor disciplinare) și *atribuții cu caracter administrativ* (acordarea de audiențe persoanelor private de libertate; exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege referitoare la procedura refuzului de hrană; participarea, în calitate de președinte, la ședințele comisiei pentru liberare condiționată; participarea, în calitate de președinte, la procedura de înlocuire a măsurii internării în centrul de detenție sau în centrul educativ cu măsura educativă a asistării zilnice; participarea, în calitate de președinte, la procedura de acordare a liberării din centrul educativ sau de detenție; participarea, în calitate de președinte, la procedura pentru continuarea executării măsurii educative privative de libertate în penitenciar; acordarea avizului pentru recoltarea probelor biologice în vederea testării persoanei condamnate, în cazul în care există indicii că aceasta a consumat substanțe stupefiante, alcool ori

substanțe toxice sau a ingerat fără prescripție medicală medicamente de natură a crea tulburări de comportament; efectuarea de controale la fața locului, în locurile de detenție).

Grefierul desemnat pentru a-și desfășura activitatea la biroul judecătorului de supraveghere a privării de libertate îl ajută în exercitarea atribuțiilor sale, aflându-se în subordinea și controlul acestuia, atribuțiile sale fiind stabilite prin art. 10 din Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 89/2014.

TITLUL III. EXECUTAREA PEDEPSELOR PRIVATIVE DE LIBERTATE

Capitolul I. Organizarea executării pedepselor privative de libertate

Art. 10. Administrația Națională a Penitenciarelor. (1) Administrația Națională a Penitenciarelor este instituția publică cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Justiției, având ca scop coordonarea și controlul activității unităților care se organizează și funcționează în subordinea sa.

(2) Organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor se stabilesc prin hotărâre a Guvernului.

(3) Conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor este asigurată de un director general, numit prin ordin al ministrului justiției.

(4) Directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor are calitatea de ordonator secundar de credite.

(5) Finanțarea Administrației Naționale a Penitenciarelor se asigură din subvenții acordate de la bugetul de stat și din venituri proprii.

COMENTARIU

Sistemul unităților din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor este organizat astfel: penitenciare, penitenciare pentru tineri, penitenciare pentru femei, penitenciare-spital, penitenciare în care funcționează secții speciale pentru continuarea executării măsurii educative privative de libertate, centre de arestare preventivă, secții speciale de arestare preventivă, secții speciale de executare a măsurilor educative privative de libertate, centre educative, centre de detenție și penitenciare cu rol de coordonare a penitenciarelor dintr-o zonă geografică. Conform Regulamentului de punere în aplicare a prezentei Legi^[1], aceste penitenciare cu rol de coordonare se pot stabili pentru eficientizarea misiunilor și activităților desfășurate în comun și pentru descentralizarea unor activități și responsabilități din sarcina Administrației Naționale a Penitenciarelor, centrelor de arestare preventivă, precum și a centrelor educative și de detenție dintr-o zonă geografică.

^[1] Art. 12 alin. (1) din Regulament.

În subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor se regăsesc 33 de penitenciare, Penitenciarul de Femei Ploiești-Târgșorul Nou, 6 penitenciare-spital (București-Jilava, București-Rahova, Mioveni, Dej, Constanța-Poarta Albă și Târgu Ocna), 2 centre de detenție (Craiova și Brăila-Tichilești) și 2 centre educative (Buziaș și Târgu Ocna)^[1].

Din sistemul administrației penitenciare mai fac parte Școala Națională de Pregătire a Agenților de Penitenciare Târgu Ocna, centrele de pregătire a personalului (Centrul de pregătire, odihnă și recuperare – Complex Sovata, Sovata, Centrul de pregătire, odihnă și recuperare – Complex Flamingo Eforie Sud, Eforie Sud, Centrul de formare profesională Arad, în cadrul Penitenciarului Arad, Centrul de formare profesională Rodbav, în cadrul Penitenciarului Codlea, Centrul de formare profesională Amara, în cadrul Penitenciarului Slobozia și Centrul de formare profesională Chilia, în cadrul Penitenciarului Tulcea) și Baza de aprovizionare, gospodărire și reparații Jilava.

Pentru aplicarea în mod unitar, în unitățile subordonate, a prevederilor privind obiectivele Administrației Naționale a Penitenciarelor, directorul general emite decizii și instrucțiuni și răspunde în fața ministrului justiției de întreaga activitate desfășurată de administrația penitenciară. În activitatea sa de conducere a Administrației Naționale a Penitenciarelor și a unităților subordonate, directorul general este ajutat de 3 directori generali adjuncți, care angajează și reprezintă administrația penitenciară pe baza mandatului expres dat prin decizia directorului general.

În structura organizatorică a aparatului central al Administrației Naționale a Penitenciarelor funcționează direcții, servicii, secții, birouri, compartimente, grupuri de lucru temporare sau funcționale înființate prin decizie a directorului general. Atribuțiile și competențele personalului din aparatul central se stabilesc prin Regulamentul de organizare și funcționare a Administrației Naționale a Penitenciarelor, aprobat prin ordin al ministrului justiției.

Art. 11. Penitenciarele. (1) Pedepșa detențiunii pe viață și a închisorii se execută în locuri anume destinate, denumite *penitenciare*. (2) Penitenciarele se înființează prin hotărâre a Guvernului, au personalitate juridică și sunt în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor.

[1] H.G. nr. 756/2016 pentru organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor (M. Of. nr. 849 din 26 octombrie 2016).

(3) Organizarea și funcționarea penitenciarelor se stabilesc prin regulament aprobat prin ordin al ministrului justiției, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

(4) În cadrul penitenciarelor se pot înființa, prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor^[1], secții interioare sau exterioare, în raport cu regimurile de executare a pedepselor privative de libertate, categoriile de persoane condamnate și cerințele speciale de protecție a anumitor categorii de deținuți.

(5) Penitenciarul în care persoana condamnată execută pedeapsa privativă de libertate se stabilește de Administrația Națională a Penitenciarelor. La stabilirea penitenciarului se are în vedere ca acesta să fie situat cât mai aproape de localitatea de domiciliu a persoanei condamnate, ținându-se seama și de regimul de executare, măsurile de siguranță ce trebuie luate, nevoile de reintegrare socială identificate, sex și vârstă.

COMENTARIU

Punerea în executare a pedepsei închisorii sau a detențiunii pe viață constă în ansamblul de proceduri prevăzute de lege pentru încarcerarea persoanei condamnate. Noțiunea „*loc de deținere*”, utilizată și de art. 557 alin. (1) CPP, cuprinde penitenciarele cu regim de maximă siguranță, cu regim închis, semideschis și deschis, penitenciarele pentru femei, penitenciarele pentru tineri, penitenciarele-spital, centrele de arestare preventivă și secțiile speciale de arestare preventivă din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, precum și centrele de reținere și arestare preventivă din subordinea Ministerului Afacerilor Interne. Regimul de executare a pedepselor privative de libertate se diferențiază în raport cu gradul de limitare a libertății de mișcare a persoanelor condamnate, modul de acordare a drepturilor și de desfășurare a activităților.

Prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor se stabilește, în raport cu regimul de executare aplicabil, *profilul penitenciarului*. Într-un penitenciar pot funcționa secții distincte pentru aplicarea diferențiată a mai multor regimuri de executare, după cum am

^[1] A se vedea Decizia nr. 704/2016 a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor privind profilarea locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor (M. Of. nr. 912 din 14 noiembrie 2016).

arătat mai sus^[1], și, de asemenea, pot fi delimitate spații funcționale în scopul protecției martorilor amenințați.

Sistemul unităților de detenție este conceput astfel încât să clasifice și să individualizeze în categorii distincte persoanele încarcerate sau internate în așa fel încât să se limiteze pe cât posibil influența nocivă a celor cu pericolozitate ridicată asupra celorlalți, dar și pentru a proteja persoanele vulnerabile. Astfel, în cadrul penitenciarului se pot înființa secții pentru tineri, femei ori alte categorii de persoane, care necesită regim de detenție specializat. De aici rezultă necesitatea executării pedepsei detențiunii pe viață în locuri anume destinate.

Pedeapsa detențiunii pe viață este prevăzută în Codul penal ca fiind cea mai severă dintre pedepsele principale și constă, conform art. 56 CP, în privarea de libertate pe durată nedeterminată. Conform prezentei Legi, pedeapsa detențiunii pe viață se execută în regim de maximă siguranță, iar după executarea unei durate din pedeapsă, se poate continua cu executarea ei în regim închis.

Închisoarea reprezintă pedeapsa principală având ca trăsături constrângerea prin privare de libertate și interzicerea exercitării unor drepturi constituționale sau exercitarea limitată a acestora, cu posibilitatea individualizării în mod evident pentru fiecare infracțiune în parte, prevăzută de Codul penal sau de legi speciale.

La stabilirea penitenciarului în care persoana condamnată execută pedeapsa privativă de libertate se ține cont și de domiciliul acesteia, cu scopul de a nu îndepărta persoana privată de libertate de familia sa. Astfel, dispozițiile din acest articol se află în concordanță cu recomandările europene în domeniu și cu standardele Curții Europene a Drepturilor Omului.

În ceea ce privește organizarea și conducerea penitenciarelor, după cum am arătat anterior, acestea sunt conduse de către un director, iar finanțarea penitenciarelor, inclusiv a celor speciale, se asigură din subvenții acordate de la bugetul de stat și din venituri proprii^[2].

Penitenciarele trebuie să fie organizate în așa fel încât să poată asigura condițiile necesare aplicării regimurilor de executare a pedepselor privative, desfășurării activităților de reintegrare socială și a celor lucrative, cazării, hrănirii, echipării, asigurării asistenței medicale, igienei individuale și colective,

[1] Art. 5 alin. (2) din Regulament.

[2] Art. 6 alin. (1) și (2) din Regulament.